

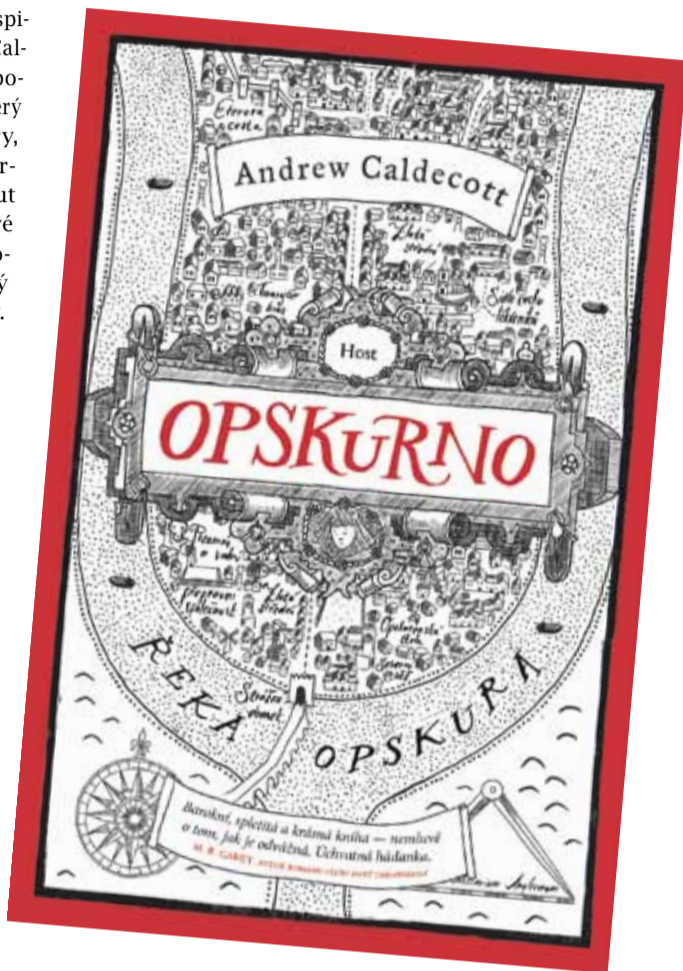
VÍTEJTE V MĚSTEČKU S PŘILÉHAVÝM NÁZVEM OPSKURNO

ELIŠKA PROKOPOVÁ

Britský advokát a spisovatel Andrew Caldecott dokáže i ponurému žánru, který se tradičně hemží upíry, rytířskými souboji a černými kápěmi, vdechnout podobu bizarně bláznivé komedie, která však nepostrádá sociálně-kritický osten ani hlubší otázky.

Hlavním protagonistou ne právě útlého románu *Opskurno* (Host 2018), čítajícího 480 stran a přeloženého Petrou Johanou Poncarovou, je sympaticky zpomalený učitel dějepisu Jonáš Oblong. Ten navzdory všemu – včetně své vlastní pedagogické neschopnosti – proniká do nejizolovanějšího města Anglie, potažmo celého světa. Opskurno, město chráněné řekou Opskurou a dvěma branami, má vlastní samosprávu a neohlíží se na okolní svět, zlým okem zahlíží i na vlastní venkov. Historie je tu více než sprosté slovo, zato na vědu město plné bystrých myslí nedá dopustit. Postavičky křižující městem jsou groteskní, se zvláštními zvyky, rituály a ještě prapodivnějšími jmény (Veronal Lapillus, Marmion Hyl či Geryon Zymor). Kdokoli „zvenčí“ ve městě trčí jako holý prst a náš hrdina Jonáš Oblong ze všech nejvíc.

Četba to není jednoduchá: bizarní postavy vedou nahodilé dialogy, které téměř nedávají smysl a čtenáři pomocné lano k pochopení příběhu věru neházejí. I tak se ale čte s lehkostí, a pokud vydržíte do poloviny, máte vyhráno. Na první pohled samostatné příběhové linky z „dávné historie“ a z neurčitě současnosti se totiž nakonec protnou a dosud zdánlivě nesmyslné průpovědky začnou pomalu zapadat na svá místa jako kolečka složitého mechanismu. Z chaosu a nahodilosti vzniká řád a smysl. Bystrý čtenář je našťastí stále ještě o krok napřed oproti pomalému Jonášovi, a tak dokáže základní zvraty odhadnout s malým předstihem, což knize dodává potřebnou dynamiku a čtenáři chuť číst dál.

Vyprávění se vine jako barokní ornament a kdyby se dal Jan Amos Komenský na psaní fantasy, vypadalo by to asi takhle. Mezi řádky bláznivě absurdního příběhu se autor dotýká mnoha zásadních otázek dneška – nadvlády techniky nad vírou, potřeby znalosti vlastní historie, problematiky geneticky modifikovaných potravin i lidských experimentů s přírodou obecně –, aniž by k nim nabízel jednoduché odpovědi. V románu *Opskurno* (mimo jiné i díky názvu patrně noční můře všech korektorů) se střetávají dva světy – svět zasvěcených (místních) a svět ostatních lidí (zvenčí), nikdo z nich ale neví to podstatné. K nabytí pravého poznání dojde až v momentu, kdy se oba světy protnou a dosud zdánlivě nesmyslné průpovědky začnou pomalu zapadat na svá místa jako kolečka složitého mechanismu. Z chaosu a nahodilosti vzniká řád a smysl. Bystrý čtenář je našťastí stále ještě o krok napřed oproti pomalému Jonášovi, a tak dokáže základní zvraty odhadnout s malým předstihem, což knize dodává potřebnou dynamiku a čtenáři chuť číst dál.

Nakonec si neodpustím poklonu překladatelce Petře Johaně Poncarové, neboť přeložit podobné dílo musela být opravdová fuška. Ale stálo to za to.

Autorka je bohemistka.

slyšet
obrazy
sylvie
richterová

VNÍMAT VIZUÁLNÍ UMĚNÍ JINAK

VÍT ONDRÁK

Básnířce, esejistce, prozaičce a literární historičce Sylvii Richterové (*1945) nedávno vyšla třetí sbírka básní s pozoruhodným titulem *Slyšet obrazy* (nakl. Malvern). Již samotný název odkazuje k dantovskému pojetí poezie – poezii jakožto hudbě slov. Princip vzniku básní je zdánlivě prostý: autorka zachycuje slova, jimiž s ní jednotlivá umělecká díla komunikují. Dle autorčiných slov se jedná o nejpřekvapivější text, který se jí kdy podařilo stvořit.

Sbírka je členěna do 12 částí, přičemž každý segment odpovídá právě jednomu umělci, jehož monografickou výstavu Sylvie Richterová navštívila v rozmezí let 2007 až 2016. V této neobvykle koncipované sbírce se vedle sebe objevují nesourodá a nečekaná jména: malíři Giotto, Caravaggio, Paul Gauguin a Mikuláš Rachlík, sochaři Alexander Calder a Fernando Botero, portrétistka Frida Kahlo, fotografka Eva Fuková a malířka Adriana Šimotová, konceptuální umělci Dmitrij Prygov a Pavel Pepperštejn a v neposlední řadě streetartový umělec Banksy. Umělecká díla viděná na výstavách v Římě, Oriolu, Ostravě a Praze dala podnět k sepsání básní, jejichž genezi Richterová popsala na autorském čtení 12. listopadu 2018 v kavárně Božská lahvice. Jde o vzájemnou interakci mezi uměleckým dílem a subjektem, dialog s obrazy prostřednictvím slov, kterými obrazy, umělecká díla, promlouvají k subjektu. Ty pak autorka uspořádala do versů, z nichž vznikly pozoruhodné básně, jež nám jako čtenářům předkládá.

Sylvie Richterová má dar, který Adam Borzič ve svém doslovu pojmenoval jako *hluboké vidění*. Toto hluboké vidění je však zároveň součástí hlubokého vnímání, naslouchání obrazům, které tak teprve v subjektu svého recipienta, vnímatele, získávají celostní význam. Dřívější pojetí autorského génia jako jediného podstatného faktoru kvality uměleckého díla se postupně nabourává a mění. Teprve ve vnímajícím subjektu se může uskutečnit specifický proces recepce, během kterého dochází k nekonečně subjektiv-

nímu zvýznamňování. Výsledkem tohoto specifického zvýznamňování je verbalizace v právě recenzované sbírce. V básni *Rozpad krajiny a domácí štěstí* inspirované dílem Alexandra Caldera čteme: „Ty obří stvůry nevrhají stíny / jen neviditelné vzdušné světy / si hrají s námi / nebo s nimi // Proti nebi se v roce 1967 / tyčí na tenkých nohách / kyčle technických bytostí / jež ožijí / o čtyřicet let později / až přijde-me na výstavu“. Ve stejný moment se však toto subjektivní zvýznamnění narušuje, zvětrává, a tím opět dochází k znejišťování, změně významu. Snaha o zachycení významu textu, interpretační úsilí je konečným cílem vnímatele, tedy citlivého subjektu. Všechny typy interpretace však mají své meze a hranice a latentnost významů uměleckého díla je, zdá se, bezbřehá. Zrovna tak jako možnosti uměleckého vyjádření. A právě tento neustálý souboj mezi autorem, jeho dílem a vnímatelem onoho díla je zdrojem neutuchající fascinace a krásnou výzvou pro všechny účastníky procesu produkce, percepce a recepce.

V celé sbírce se mohutně tematizuje ekfráze, tj. literární popis výtvarného díla, z textu vystupují barvy a barevnost doplňovaná a kombinovaná s autorčinými pocity, dojmy a asociacemi, specifickým a jedinečným vnímáním. Pro ilustraci vybírám báseň *Vidět čas*, k jejímuž napsání autorku přivedla tvorba Evy Fukové: „Zahradní stolek pro čtyři / a kolem pět židlí / šálků je taky pět a možná / je na stole i cukřenka / Stmívá se // Tráva je skoro černá / a silueta stromu v pozadí / i keře trochu vlevo / jsou o málo tmavší než nebe / Mariánské Lázně / stojí na popisce Rok 1957 // Jsem si jistá že stolek v trávě / jinde stát nemohl než / v Mariánských Lázních / I čas je přesný ani on / nemohl být jiný Nikdo by nebyl s to / naaranžovat na fotografii / ten přesný stůl ten přesný čas / který díky Evě Fukové / byl jednoho večera / roku padesát sedm / věčný“.

Vždyť co jiného, ptám se, je poezie než subjektivní procitování světa krásy, vidění neviděného a odkrývání skrytého?

Autor je studentem bohemistiky na FF UK.

PŘEDPLAŤTE SI Literární noviny

Dvouleté předplatné se slevou za 1 019 Kč

ROČNÍ PŘEDPLATNÉ ZA 708 Kč

POLOLETNÍ PŘEDPLATNÉ ZA 354 Kč

Předplatné na zkoušku dvě vydání za 118 Kč

ELEKTRONICKÁ VERZE

Kindle za 496 Kč objednejte na: www.literarky.cz/predplatne

Čtení online za 496 Kč na: www.flexibooks.cz, www.alza.cz/media

**VOLEJTE ZDARMA
800 300 302**

nebo přímo do redakce:
234 221 130

OBJEDNÁVEJTE E-MAILEM

predplatne@literarky.cz,

postabo.prstc@cpost.cz

www.postabo.cz

www.literarky.cz

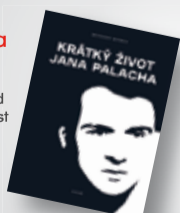
INZERCE

**Novinky v knihkupectví
Kanzelsberger a Barvič & Novotný.**

**Krátký život
Jana Palacha
Anthony Sitrak**

Francouzský pohled
na zásadní osobnost
moderních českých
dějin.

239,-

**Hodiny z olova
Radka
Denemarková**

Rozsáhlý román
inspirovaný
autorčinými
pobyty v Číně.

469,-

Zakoupíte v knihkupectví Kanzelsberger
nebo na e-shopu Dumknihy.cz

kanzelsberger

BARVIČ & NOVOTNÝ